

Els més perjudicats són els autors, però l'usuari pirata no obté mai garanties sobre el producte

Ús, abús... pirateria

D'una manera més o menys conscient, d'una forma més o menys generalitzada, qui més qui menys algun dia ha estat pirata. Si bé el botí no ha estat mai un cofre d'or, sí que piratejant almenys s'ha aconseguit d'estalviar-se uns calerons.

A mitjans d'estiu el cantant Frank Zappa va veure que es publicava un fulletó que es deia 'Guia d'les enregistraments alternatius de Frank Zappa' on apareixien 400 títols d'àlbums, 350 més dels que el mateix Zappa havia realitzat, ja que ell mateix afirma que en els seus 25 anys en el món de la música ha fet una cinquantena d'àlbums de veritat. Per això, ara Frank Zappa començarà una campanya que porta com a lema 'Guanyi als pirates', amb el llançament d'una caixa amb 10 àlbums de la seva música que anteriorment havia estat piratejada.

Fins fa pocs anys la pirateria musical era una activitat marginal i, fins i tot, tolerada pels mateixos músics, però ara, vist que la cosa ha passat de l'ús a l'abús, els músics volen prendre cartes en l'assumpte. Així, el Bob Dylan va traure al mercat, a principis d'any, *La sèrie pirata, Vol. 1-3*, un seguit d'enregistraments estranys i no distribuïts legalment

fins ara; o el cas de Paul McCartney, que ha autoritzat la venda limitada de 500.000 còpies de *Paul McCartney Disconnectat, el Pirata*. Altres vegades la indústria pirata s'ha avançat tant als fets que ha estat a punt d'aturar l'enregistrament original, com en el cas del grup irlandès U2, del qual, abans d'acabar d'enregistrar l'últim àlbum ja circulaven còpies il·legals d'algun disc.

La pirateria fonogràfica pot ser de tres tipus, tal com assenyala l'Associació Fonogràfica i Videogràfica Espanyola, Afyve. Hi ha el que s'anomena versió *cover* enganyosa, en què un artista poc conegut interpreta alguna cançó d'algun cantant conegut i el fonograma es presenta fent figurar la imatge o el nom de l'artista famós. D'altra banda hi ha els enregistraments de concerts directes i, finalment, la distribució i importació paral·leles, que solen ser molt més barates que les autoritzades legalment.

Amb tot, tal com assenyala Afyve, si

bé l'any 1989 la pirateria fonogràfica representava un 28'5% del total del mercat, l'any passat aquesta xifra es va reduir al 3'5%, és a dir, l'any passat es van comercialitzar prop de 850.000 cassettes pirates. Aquesta forta davallada de la pirateria ha fet que l'estat espanyol se situés, en el cas de les cassettes, a la cua d'Europa. Així, l'any passat el percentatge de còpies pirates era del 25% en el cas de Grècia, 22% a Portugal, un 20% a Itàlia i un 10% a França. Cas paradigmàtic és el de Dinamarca, on no hi ha rastre de pirates a la costa. Aquest percentatge de pirateria europeu es tradueix en el fet que l'any 1989 la venda de material il·legal va moure l'esgarrifosa xifra de 14.000 milions de pessetes, un 13% del total internacional, que va ser de 103.000 milions de pessetes.

La pirateria, però, no sols afecta el món dels músics i cantants sinó que arriba a molts més camps com el dels vídeos, el material software informàtic o

l'escandalós cas de les fotocòpies.

VÍDEOS ANTIPIRATES

L'aparició dels vídeo-clubs i la possibilitat de llogar pel·lícules per part dels particulars va comportar un segon mercat de cintes enregistrades il·legalment que eren comercialitzades com si fossin còpies autèntiques. Aquest comerç il·legal va arribar a generar l'any passat 5.000 milions de pessetes. Per això, al juny d'aquest any les cases de vídeo han instaurat un sistema anticòpia pel qual s'impossibilita que ni els vídeo-clubs ni els particulars puguin fer còpies de la cinta. Aquest sistema farà reduir encara més l'índex de pirateria que, si be en els anys 1985-86 arribava al 40% i generava 80.000 milions de pessetes, segons indica Alfredo Garcia Iglesias, president de la Federació Espanyola de Vídeo-clubs, "en el sis primers mesos d'enguany aquesta xifra havia abaixat un 24% i creiem que encara es reduirà més a causa del nou sistema anticòpia". Aquest atac frontal als pirates del vídeo ajudarà a reactivar aquest sector que havia patit una forta crisi des de l'aparició de les televisions privades. En aquest sentit, Alfredo Garcia assenyala que "durant els mesos de juliol, agost i setembre d'aquest any el sector ha augmentat un 50%. Així, entre la Llei de Propietat Intel·lectual, el sistema anticòpia i la poca qualitat de les pel·lícules que ofereixen les televisions privades aconseguirem reactivar el sector". I és

que, si be els anys 1985-86 hi havia a l'estat espanyol unes 120 editores i distribuïdores de pel·lícules, època del boom dels vídeo-clubs, aquest any el nombre s'ha reduït a 10 o 12, de les qual un parell estan ubicades a Catalunya, "encara que funcionen amb dificultats", afirma Alfredo Garcia.

D'altra banda, en els sis primers mesos d'aquest any, les forces de seguretat de l'estat havien confiscat 24.887 cintes pirates, unes 10.000 menys que l'any passat, en 538 intervencions efectuades a vídeo-clubs i que representen uns 481 milions de pessetes.

SOFTWARE ORIGINAL I FIRMAT

En els últims anys un dels casos més flagrants de pirateria s'ha donat en el camp de la informàtica. Estudis recents elaborats per l'Associació Espanyola d'Empreses d'Informàtica, Sedisi, assenyalen que fa quatre anys, a l'estat espanyol, per cada quatre ordinadors que es venien en el mercat li corresponia un sol paquet de *soft*, és a dir, un 25%. Després d'haver realitzat diverses campanyes conscienciadors, aquest percentatge s'ha arribat a millorar i actualment és del 32%, és a dir que la proporció ara és de 3 a 1 mentre que a la resta d'Europa aquesta relació es redueix a 2 i 1. Si la mitjana de paquets de *soft* que hi ha instal·lats en cada PC és de 25 programes, del conjunt de programes que es posen a la venda en realitat només se'n compra

un de cada deu. Així, l'any passat es van vendre a l'estat 503.200 unitats de *hardware* ("suport físic") i 158.800 unitats de *software*. La xifra de negoci pel que fa al *software* va ser d'entre 15 i 20.000 milions de pessetes l'any passat, xifra que s'hagués doblat si no hagués existit la pirateria. Ara bé, Florenci Bach, director general de Sedisi, assenyala: "Si féssim una anàlisi respecte al mercat real, és a dir, respecte al que la gent té instal·lat, llavors hauríem de multiplicar aquestes xifres gairebé per 10, cosa que fa que la xifra arribi fàcilment als 120.000 milions de pessetes".

De fet, tal com comenta Florenci Bach, aquesta actuació fraudulenta de l'usuari de la informàtica es redueix a l'àmbit personal i individual, però, precisament perquè aquesta és la franja del sector que més està creixent és preocupant per a les empreses. Actualment hi ha uns 40 casos que estan pendents de judici i uns 150 en curs d'investigació. Amb tot, a més del típic tòpic que la justícia és lenta hi ha el fet que "la Llei de Propietat Intel·lectual del novembre del 1987 ha sortit publicada en el BOE però després aquí s'acaba tot, i així no es resol el problema".

En el cas de la pirateria informàtica, s'ha relacionat sovint aquesta acció amb l'aparició de virus quan, de fet, no existeix tal relació sinó més aviat una correlació. Així, per a Florenci Bach, "allà on hi ha molta còpia il·legal normalment és on s'encomanen els virus perquè la gent és poc cauta".

EL GAT INISCHA

Florenci Bach, director general de SEDISL.

ARXIU

Un dels arguments donats per a justificar els casos de pirateria informàtica és el de l'elevat cost dels paquets de software. Però, contra aquest argument, Bach en dóna un altre i és que no sempre cal tenir l'última versió actualitzada d'un programa ni cal que el programa a comprar sigui el que més altes prestacions dóna, ja que sovint tampoc no s'acaben de fer servir mai. Així, tal com sentència Bach, "econòmicament el preu pot incidir en la pirateria, però èticament no és justificable que pel fet que sigui car un producte s'hagi de robar".

FOTOCÒPIES A TORT I A DRET

Un dels costums més arrelats en el món estudiantil és el de les fotocòpies. Quan comença el curs, els professors s'afanyen a donar una pila de bibliografia que l'estudiant, teòricament, haurà de comprar o anar a consultar a la biblioteca. Però el primer cas surt massa car i el segon fa mandra. La solució, llavors, és de fotocopiar el llibre sencer o per parts. Aquest costum no comporta cap maldecap a l'estudiant ni cap mala consciència, ja que es pren com la cosa més normal. Les cases de fotocòpies de les universitats estan plenes sempre i, per informacions facilitades per elles mateixes, tant es fotocopiaven apunts d'altres es-

tudiants com llibres sencers.

Així, la frase que acostuma aparèixer en les primeres fulles de qualsevol llibre que diu que l'editorial es reserva tots els drets i que ni la totalitat ni una part del llibre es pot reproduir si no és amb el consentiment explícit de l'autor o l'editorial es passa ben bé per alt.

Per això és sorprenent quan es llegeix que el tribunal federal de Nova York ha multat amb 51.000 dòlars la cadena nacional d'establiments de fotocòpies Kinko's Graphics per fotocopiar i vendre il·legalment extractes de llibres a estudiants d'instituts. Aquí, aquest fet és impensable, malgrat les campanyes i accions empreses pel Gremi d'Editors, per gestors de drets d'autor i altres associacions afectades.

Si bé ara per ara no està tipificat que es considera fotocòpia legal i que pirateria, Pau Marsillach, advocat i secretari general del grup espanyol de l'Associació Literària i Artística Internacional, opina que "la llei s'ha d'interpretar en el seu sentit espiritual, no solament el material i lèxic. L'ús del llibre per a finalitats d'investigació és una cosa, la fotocòpia privada abusiva n'és una altra". De fet, internacionalment en temes de fotocòpies es parla de percentatges respecte al volum del llibre. Així, a Alemanya mateix, aquest percentatge és del 20%. Si es depassa aquest límit, llavors es co-

met un delictes contra la propietat intel·lectual.

DRETS D'AUTOR

En qualsevol cas, sigui fotocopiar un llibre, sigui enregistrar una pel·lícula i comercialitzar-la o una cinta de cassette, el que s'infringeix és el dret d'autor. Però és que "els drets d'autor estan en consonància amb el món de les llibertats. On hi ha llibertat d'expressió naixen els conflictes de drets d'autor", afirma Pau Misserachs. Amb tot, "les infraccions en les reproduccions tenen diferents variants. No és el mateix una reproducció exacta que un plag, una còpia, una imitació o una falsa inspiració".

Hi ha encara un altre aspecte, i és que el comerç de cassettes, vídeos, fotocòpies, software i divers material intel·lectual pirata es fa sense cap mena de garantia que el producte que es comercialitza està en bon estat. "A més, no hi ha factures, no hi ha desgravacions d'IVA, no hi ha llicències... mentre que l'industrial té un producte i demana un servei a l'estat, el de la protecció, que per això paga impostos. Llavors, ¿quina autoritat moral té Hisenda per perseguir fiscalment la gent que paga impostos si no persegueix els pirates?", es queixava Pau Misserachs.

Silvia Monfort